

10.05.2005

SuV viite: E 30/2005 vp

Eduskunta
Suuri valiokunta

Viite

Asia

WTO:n julkisia hankintoja koskevan sopimuksen uudistaminen; neuvottelut markkinoillepääsystä

U/E-tunnus:

EUTORI-numero:

Ohessa lähetetään perustuslain 97§:n mukaisesti muistio Maailman kauppajärjestön WTO:n julkisia hankintoja koskevan sopimuksen (GPA) uudistamisesta. Kahdenväliset neuvottelut osapuolten sitoumusten parantamisesta käynnistyvät esitettyjen pyyntöjen ja nyt valmisteilla olevien tarjousten pohjalta.

Apulaisosastopäällikkö

Jorma Korhonen

LIITTEET Muistio: WTO:n julkisten hankintojen sopimuksen uudistaminen;
markkinoillepääsyneuvottelut

Asiasanat	WTO, julkiset hankinnat
Hoitaa	KTM, UM, Nojonen Mary-Anne(UM)
Tiedoksi	ALAND,EUE,LVM,MMM,OM,OPM,PLM,SM,STM,TH,TM,TPK,VM,VNEUS,YM

ULKOASIAINMINISTERIÖ
Kauppapoliittinen osasto/KPO-05
Mary-Anne Nojonen

MUISTIO

KAUPPA- JA TEOLLISUUSMINISTERIÖ
Markkinaosasto
Eija Kontuniemi

10.5.2005

WTO:n julkisten hankintojen sopimuksen uudistaminen; markkinoillepääsyneuvottelut

Neuvotteluissa julkisia hankintoja koskevasta sopimuksesta ollaan siirtymässä uuteen vaiheeseen, kahdenvälisiin markkinoillepääsyneuvotteluihin. Pyrkimyksenä on laajentaa nykyisiä osapuolten sitoumuksia ja siten lisätä kansainvälistä kilpailua julkisissa hankinnoissa. Komissio valmistelee yhteisön tarjoustasopimusosapuolten tekemien pyyntöjen sekä jäsenmaiden esittämien näkemysten pohjalta.

Neuvotteluja Maailman kauppajärjestön WTO:n julkisia hankintoja koskevan sopimuksen (GPA) muuttamisesta on käyty vuodesta 1997 lähtien. Neuvottelut perustuvat GPA-sopimukseen artiklaan XXIV.7(b), jossa todetaan pyrkimys parantaa sopimusta ja sen kattavuutta sopimusosapuolten välillä keskinäisen vastavuoroisuuden pohjalta. Tämä työ ei suoranaisesti kytkeydy Dohan neuvottelukierroksella käytäviin neuvotteluihin.

Julkisten hankintojen sopimuksen tarkastelussa ollaan etenemässä neuvotteluihin markkinoillepääsystä. Sopimuksen katteesta tullaan keskustelemaan kahdenvälisesti jäsenten kesken pyrkimyksenä laajentaa kunkin GPA-osapuolen tekemiä markkinoillepääsytoumuksia. Tavoitteeksi on asetettu neuvottelujen saattaminen päätökseen vuonna 2006. Ensimmäisessä vaiheessa osapuolet ovat esittäneet **pyyntöjä** siitä, miten sitoumuksia tulisi parantaa. Yhteisön muille GPA-osapuolille laatimissa pyynnöissä listataan ne EU:n kannalta tärkeät hankintayksiköt ja sektorit, joiden osalta GPA-jäsenet eivät ole vielä tarjonneet pääsyä julkisten hankintojen markkinoilleen. Yhteisö pyrkii neuvotteluissa eri osapuolten kynnysarvojen sekä sopimuksen piiriin kuuluvien yksiköiden ja palveluhankintojen yhdenmukaistamiseen.

Seuraavana vaiheena on **yhteisön tarjouksen valmistelu**. Tätä työtä varten komissio on toivonut jäsenmailta näkemyksiä GPA-osapuolten yhteisölle esittämistä pyynnöistä. Pyyntöjä ovat osittain yleisluontoisia, osittain jäsenmaakohtaisia. Toteutuessaan ne merkitsisivät muutoksia GPA-sopimuksen soveltamisalaan ja johtaisivat markkinoiden laajempaan avaamiseen. Eräiden viranomaisten lisäämistä valtion keskushallinnon yksiköitä koskevaan luetteloon (liitteeseen 1) on ehdotettu, mikä merkitsisi niiden tavara- ja palveluhankintojen kynnysarvojen alentamista. Esimerkiksi eduskunnan lisäämistä keskushallinnon yksiköiden joukkoon on esitetty (nykyisin liitteen 2 piirissä). Eräissä pyynnöissä on toivottu laajempaa sopimuksen soveltamisalaan kuuluvien palvelujen katetta. Ehdotuksia on tehty myös uusien alojen lisäämiseksi peruspalvelusektorin hankintojen piiriin. Sopimuksen määräyksiä koskevien poikkeusten poistamista tai karsimista on esitetty harkittavaksi, samoin kuin kynnysarvojen alentamista.

Yhteisölle esitettyjä pyyntöjä käytetään neuvottelujen pohjana, mutta niihin tullaan tuskin suostumaan sellaisenaan. Myönnytykset, jotka yhteisö tulee antamaan, riippuvat paljolti siitä, mihin muut neuvotteluosapuolet sitoutuvat vastavuoroisesti. Siltä osin, kun GPA-sitoumuksia sovittaisiin laajennettaviksi, tämä merkitsisi sitä, että GPA-sopimusvaltioista tulevat tarjoajat saisivat tasavertaisen kohtelun näitä hankintoja koskevissa tarjouskilpailuissa.

Julkisten hankintojen kilpailuttamisvelvoitteesta säädellään GPA-sopimuksen lisäksi yhteisön **julkisten hankintojen direktiiveissä**, joiden soveltamisala on jonkin verran GPA-sopimusta laajempi. Direktiivit takaavat EU-jäsenmaista tuleville tarjoajille pääsyn direktiivien soveltamisalassa oleviin hankintoihin. Direktiivit koskevat tavara- ja nk. ensisijaisia palveluhankintoja sekä rakennusurakoita. Direktiivien välittömän soveltamisalan ulkopuolella ovat nk. toissijaiset palveluhankinnat, kuten sosiaali- ja terveyspalvelut, majoituspalvelut ja lakiasiainpalvelut.

Kansallisen lainsäädännön kilpailuttamisvelvoite on jo nyt laaja ja kattaa kaikki tavara- ja palveluhankinnat (myös toissijaiset, kuten sosiaali- ja terveyspalvelut) niiden arvosta riippumatta. Siten ehdotetut muutokset eivät johtaisi kilpailuttamisvelvoitteiden laajentamiseen. Muutokset merkitsevät kuitenkin aiempaa laajempaa velvollisuutta ottaa huomioon GPA-sopijamaista tulevia tarjouksia. Muutokset sovellettaviin kynnysarvoihin (kynnysarvon alentaminen, keskushallintoviranomaisia koskevan liitteen täydentäminen) merkitsisivät GPA-sopijamaista tulevien tarjousten huomioimista arvoltaan aiempaa hieman alhaisemmissa hankinnoissa. Palveluhankintoja koskevan luettelon laajentaminen avaisi kyseisiä palveluja koskevat julkiset hankinnat myös GPA-sopijamaista tuleville tarjouksille. Kansallisessa lainsäädännössä olevat kilpailuttamisen menettelytapoja koskevat säännökset perustuvat EU:n julkisten hankintojen direktiiveihin. GPA-sopimuksen uudistaminen ei näillä näkymin tulisi aiheuttamaan tarvetta muuttaa kansallisen lainsäädännön kilpailuttamismenettelyjä koskevia säännöksiä.

Julkisia hankintoja koskevan sopimuksen pääkohdat

Maailman kauppajärjestön WTO:n julkisia hankintoja koskeva sopimus (GPA) on ns. useammankeskinen eli plurilateraalisopimus, jonka jäsenmäärä on pienempi kuin varsinaisessa WTO-sopimuksessa. Tällä hetkellä sen osapuolia on 38: Euroopan yhteisö ja sen 25 jäsenmaata, Yhdysvallat, Kanada, Japani, Korea, Sveitsi, Islanti, Norja, Israel, Liechtenstein, Singapore, Hongkong ja Alankomaiden Aruba. Liittymisprosessi on kesken seuraavien maiden osalta: Albania, Bulgaria, Georgia, Jordania, Kirgisia, Moldova, Oman, Panama ja Taiwan.

GPA-sopimus kattaa laajalti tavarahankinnat sekä tietyiltä osin myös palvelujen hankinnat. Osapuolten sitoumukset on kirjattu sopimuksen liitteisiin. Yhteisön nykyisissä sitoumuksissa on määritelty sopimuksen piiriin kuuluvat keskushallinnon hankintayksiköt (liite 1); alue- ja paikallishallinnon hankintayksiköt sekä julkisen lain säätelemät elimet (liite 2); muut sopimuksen piiriin kuuluvat peruspalvelusektorin yksiköt (vesi, sähkö, lentokentät, satamat ja kaupunkiliikenne; liite 3); palveluhankinnat (liite 4) ja rakennusurakat (liite 5). Yleishuomautukset sisältävät poikkeukset tehtyihin sitoumuksiin.

GPA-sopimuksen määräykset koskevat tietyn kynnysarvon ylittäviä hankintasopimuksia, joiden tarjouspyynnöt ilmoitetaan julkisesti. Yhteisön sitoumuksissa kynnysarvo valtion keskushallinnon hankinnoille on 130.000 SDR (Special Drawing Rights, erityisnosto-oikeudet), alue- ja paikallishallinnon sekä julkisen lain säätelien elinten 200.000 SDR, peruspalvelusektorin hankintayksiköiden hankinnoille 400.000 SDR sekä rakennusurakoille 5.000.000 SDR (vastaavat kynnysarvot euromääräisinä: 154.000, 237.000, 474.000 ja 5.924.000 €).

Merkittävä osa julkisten hankintojen sopimuksen määräyksistä koskee tarjousmenettelyjä. Sopimuksen peruseriaatteena on syrjimättömyys sekä lainsäädännön ja menettelyjen avoimuus. Kotimaisia tarjoajia ei saa suosia sopimuksen piiriin kuuluvissa hankinnoissa, ja ulkomaisia tarjoajia tulee kohdella tasapuolisesti. Poikkeuksia sopimuksen määräyksistä sallitaan mm. kansallista turvallisuutta tai puolustusta koskevissa hankinnoissa. Sopimukseen liittyvät riidat ratkaistaan WTO:n riitojenratkaisuelimessä.

Neuvotteluja GPA-sopimustekstin uudistamisesta tullaan jatkamaan rinnakkain kahdenvälisten markkinoillepääsyneuvottelujen kanssa. Sopimusmuutoksella pyritään yksinkertaistamaan sopimusta, ottamaan huomioon uuden informaatioteknologian mukanaan tuomat mahdollisuudet sekä tekemään sopimus kiinnostavammaksi sen ulkopuolella olevien maiden kannalta.